

СРПСКИ СИОН

Год. IX.

Број 37.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протопрезвитер Јован Јерemiћ.

У Ср. Карловцима у недељу 12. септембра 1899.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његова Светост, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, преузвишени господин Георгије Бранковић, благоизволео је пароха у Каменици јереја Љубомира Недељковића и пароха у Војки јереја Димитрија Станисављевића одликовати црвеним појасом.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Штампа.

Н. П. Побѣдоносцев — превео: Рад. М. Грујић.

Од оног часа кад је човештво пало, уселила се лаж у свет, у речи људске, у дела, одношаје и установе. Али, канда, још никад отац лажи није изумевао тако разноврсне заплете, као у наше несрећно време, када се од свуда чују само *лажне* речи о *истини*. Према томе, како се слажу облици друштвеног бића, ничу и нови лажни одношаји и целе установе, скроз проникнуте лажју. На сваком кораку среташ велелепно здање, на чијем фронту пише: „*Овде је истина*“. Уђеш, али

ништа не видиш осим лажи. Изађеш, па када покушаш да причаш о лажи, која ти је душу узнемирила — људи негодују, и веле ти, да верујеш и приповедаш како је то истина ван сваке сумње.

Тако нам веле да верујемо, како је глас разних журнала и новина — или тако звана *преса*, израз друштвеног мишљења..... Јао! То је велика лаж, та преса је тек једна од најлажљивијих установа нашега времена.

Ко ће још да се препире са силом *мишљења*, које људи имају о човеку или установи? Такова је већ природа човекова, да свако од нас — ма шта говорио или ма шта чинио, обзире се, као што се то вели, и на то шта људи мисле. Нити је било, нити има човека, који би о себи могао поуздано рећи, да на њега ни мало не утиче та сила.

У наше време, узима та сила организовани облик, а зове се: друштвено мишљење. Као орган и преставник његов сматра се штампа. И заиста, значај штампе је огроман, те служи уједно као најкарактеристичнији знак нашега времена, — карактеристичнији и од свих највећих проналазака и откривења у области технике. Нема управе, нема закона, нема оби-

чаја, који би могли стати на супрот штетном утецају штампе у народу и држави, када сви новинарски листови њени из дана у дан, течајем година, понављају и раширују у масу једну и исту мисао, управљену против ове или оне установе.

А шта даје штампи такову моћ? Сигурно не занимљивост разних новости, извештаја и вести, којима се пуне листови, — већ извесна тенденција журнала, она политичка или филозофска мисао, која се изражава у њеним чланцима, избору и распореду извештаја и новости, те у расветљењу одабраних факата и вести. Штампна ставља себе у положај судије свакидањих појава; она суди не само о делима и речима људским, већ шта више, испитује и неизречене мисли, намере и претпоставке, те их по вољи маркира или хвали, једне соколи, другима прети, једне износи руглу, друге истиче, као предмет усхићења и пример подражавања. У име друштвеног мишљења она једнима дели награде, другима казну, сличну средњевековном одлучењу...

Само собом ниче питање: а ко су преставници те страшне власти, која назива себе друштвеним мишљењем? Ко им је дао право и пуномоћ — да у име целог друштва управљају, обарају постојеће установе, излажу нове идеале моралног и позитивног закона?

Нико не ће да се удуби мишљу у то сасвим оправдано питање и тако да дође до истине, већ сви вичу о тако званој слободи штампе, као о правом и најглавнијем основу друштвеног доброг уређења.¹ Ко не виче данас о том и код нас у несретној, облаганој и туђоземном лажју напуњеној Русији?² Вапају за тим у чудној недоследности и т. з. славенофили, који мисле да установе и удоме у руској земљи историјска начела. И они сједињујући се у томе с кбром либерала, скупљених с поборницима револуционих начела, говоре сасвим по западном: „Друштвено мишљење, т. ј. сједињена мисао с осећајем и јуридикким признањем свих и свакога, служи као завршно решење у делу друштвеног бољитка; те тако,

¹ Али ево н. пр. — шта вели чувени епископ и члан француске академије наука Dupanloup у свом делу „О убоју“: „Слобода штампе лишила је Французе интелектуалне и моралне снаге“ — „слобода штампе чини духове неслободним“; а папа Пије IX у енциклици од 8. дец. 1861. зове слободу штампе погубном блудњом и лудошћу нашег времена.“

Пр. прев.
Ур.

² А код нас?

никаково стештење слободе речи не може се допустити, јер се у том стешњавању издржава насиље мањине над свесношћом вољом“.

Ето такав је данашњи положај новијега либерализма. Њега примају на веру многи, а врло их је мало, који, задубивши се мишљу у њега, примећују, колико је у њему лажи и лакомислене самообмане.

Он протуречи правим начелима логике, јер је основан на сасвим лажној претпоставци, као да је друштвено мишљење истоветно са штампом.

Да би се уверили о тој лажи, треба само преставити, шта су управо новине, како поничу и ко их обрађује!

Какав год скиталица, ма какав брбљавац између непозваних генија, па и сваки онај који уме да шпекулира, само ако има својих или туђих на шпекулацију добивених новаца, може основати лист, па чак и велик, те на први позив скупити око себе много писаца, фелтониста, спремних да приповедају о чему хоћеш и колико год хоћеш; репортера, који достављају најгадније сплетке и гласове, — и у њега је штаб готов, те он може већ од сутра ступити у положај власти, која суди свима и свакоме, утецати на министре и управитеље, на вештину и литературу, на трговину и обрт. То је нека особита врста оснивања и утемељивања власти, а уз то најјефтинијег својства. Разуме се, да ће нови лист само тада задобити снагу, ако буде добро пролазио на тргу т. ј. раширен у публици. А за то се траже таленти, тражи се занимљив и примамљив садржај, који одговара укусу читалаца. На први поглед се чини, е је ту нека гаранција моралној солидности подuzeћа. Долази наиме питање да ли ће даровити људи ступити у службу ништавом или презреном издаваоцу и уреднику? Да ли ће читаоци куповати онакав лист, који не буде веран одјек друштвеног мишљења? Али то је само имагинарна и апстрактна гаранција. Дневно искуство нам сведочи, да за тај посао увек можеш, ако добро платиш, добити какове хоћеш таленте — а ти таленти пишу штогод хоће уредник. Искуство даље показује, да често пута најгори људи, — какав год бивши каматар, јевреј фактор, разносач листова, пропали трговчић и т. д., могу основати лист, придобити даровите сараднике и пустити своје издање на трг као орган друштвеног мишљења.

Не можемо се ослонити ни на здрав укус публике. У маси читалаца — већином беспослених — владају, упоредо с по неким добрим, махом јадни и ниски инстинкти беспосличарске забаве, те сваки издавалац може задобити масу за свој лист једино тада, ако рачуна на задовољење таквих инстинкага, на расположење публике скандалима и разноврсним препиркама. Код нас у престоници већ сваки дан можемо томе примера наћи: треба само обратити пажњу на питања и понуде разносача новина по местима, где највише људи пролазе и по жељезничким станицама. Свима је познат недостатак озбиљности у нашем друштвеном разговору: у окружном граду, у губернији, у престоници — познато је, да се он понајвише бави сликама и разноврсним сплеткама у свим могућим њиховим облицима. Већ сам разговор о тако званим питањима друштвеним и политичким већином је у облику *ревизије* и посебних фраза, које су такође претрпане сплеткама и анекдотама. Ето то је необично богато и благодарно земљиште за литературног обртника, на њему рађају, слично отровним гљивама, како ефимерни, тако и они органи друштвене сплетке, који су већ успели да стану на ноге и дрско издају себе за органе друштвеног мишљења. Ону исту гадну и гнусну улогу, коју у сред беспосличарског живота каквог губернијског града, играју безимена писма и пасквиле, на жалост, код нас тако раширене — ту исту улогу играју у таквом листу *коресиоденције* (дописи) послати с разних страна, а готовљени и у редакцији.³ Не ћемо ни да спомињемо о маси гласова и извештаја, које праве невешти репортери,⁴ нити ћемо да говоримо о гнусној вештини шантаже,⁵ чијим оруђем често постаје сличан лист. И он може процветати, може се сматрати као орган духовног мишљења и доносити своје издавачу огроман доходак... Али никакво издање, основано на тврдим моралним начелима, које се обзире на здраве истинске масе, — неће кадро бити похрвати се њиме.

Треба загледати у ту појаву, па ћемо

³ О Боже, да ли Победоносцев познаје и нашу штампу?
Ур.

⁴ новинарски известиоци.

Прев.

⁵ Шантажа, француска реч: *chantage* — значи ловити рибу с лупањем и лармом. Писац ју је употребио овде у пренесеном смислу, да означи гадну новинарску работу око експлоатисања народа.

Пр. прев.

распознати у њој једно од најнаказнијих протуречја новије културе; но ипак најнаказније показује се она баш тамо, где су се утврдила начела новог либерализма, — на име тамо, где се тражи за сваку установу санкција избора, авторитет свенародне воље, где се уирава концентрисала у рукама оних лица, који се ослањају на мишљење већине у збору преставника народних. Једино од журналисте, чија се власт практички на све шири, — не тражи се никаква санкција. Нити га ко бира, нити га ко потврђује. Лист постаје авторитет у држави, а за тај јединствени авторитет не тражи се никакво признање. Ко год хоће може постати орган те власти, преставник тога авторитета, — и уз то потпуно *неодговоран*, као ни једна друга власт у свету. То је тако без преувеличавања: живи примери то сведоче. Зар је мало било лакоислених и несавесних новинара, чијим утицајем спремању се револуције, који изазваше узаврело раздражење међу сталежима и народима, које је често пута прелазило у опустошеће ратове. Сваки монарх изгубио би престо свој за поступке такове врсте; министар би пао под срамоту и суд: али новинар после свих зала, немира и друштвених невоља, које је он изазвао изилази чист с достојанством и осмехом, те се изнова лађа своје гадне и по друштво човечје штетне работе.

Но хајдемо даље. Судија, који има право да казни нашу част, да нас лиши имања и слободе, прима га од државе и мора дугим трудом и истинама спремити се за своје звање. Он је везан строгим законима; свака његова погрешка и сво његово кретање подлежи контрололи више власти, а пресуда његова може бити измењена и исправљена. Али новинар сасвим слободно може, кад год му је воља, упрљати моју част и довести у сумњу моја имовинска права; шта више може стеснити и моју слободу, отештавши својим дрским нападајима, или чак онемогућивши ми пребивање у извесном месту. Но ту судску власт нада мном он је сам себи присвојио. Он то звање није примио ни од каквог вишег авторитета, није доказао никаквим истинама да је он за њега спреман, ничим није одоставио лична својства поузданости и непристрасности у свом суду надамном — није свезан никаквим облицима процеса, а пресуда му не под-

лежи никаквој апелацији. Истина, заштитници штампе тврде, да она сама и лечи ране, које је задала. Али свако разуман знаће, да је то само празна реч. *Нападају штампаче на часно лице могу му нанети шесту, која се не да исаравити.* Сва могућа касније опровргавања и тумачења не могу му дати потпуну сатисфакцију. Неће сваки читалац, коме је пао у очи први увредљиви чланак прочитати и други, који опровргава или објашњава први, а при лакомислености масе читалаца, грдња и исмевања остављају свакад отров у мишљењу и расположењу масе. Тражење заштите против клевете — пред судом, као што је познато, нема скоро никаква значаја, јер процес ради клевете обично и не изобличи клеветника, али увек даде повода новим увредама на рачун увређенога. У исто доба имају новинари хиљаду срестава, којима узнемирују и прљају часна лица надајући им правних повода, ради којих би се могла подићи преска нарница.

И тако — да ли се може и представити насилнији, а неодговорнији деспотизам, него што је деспотизам штампане речи? Зар није чудно, зар није дивље и безумно, што се о одржању и очувању тога деспотизма понајвише труде баш жестоки поборници *слободе*, који тобоже с болом у души протестују против свакога насиља, против свих законитих ограничавања, против сваке оштрије одредбе *установљене власти*. И нехотице долази нам на памет вечна реч о умницима, који сасвим обезумише с тога, што су у образили да су мудри!

Свршиће се)

Проповед о праштању непријатељима.

Благослови Боже!

(Мат. V. 44—48.)

Света мати црква наша у четвртој заповеди својој заповеда нам, да исповедамо грехе своје и да се причешћујемо за време великих постова, које она у другој заповеди својој набраја, наиме пост пред Рођењем и Васкресењем Христовим, пред празник св. апостола Петра и Павла и пред Успенијем Богородице. То захтева св. црква наша од сваког члана свога. Али ко не би могао том захтеву св. цркве наше у сва четир поменута поста задовољити, она тражи, да се сваки тај члан

њезин безусловно бар једанпут у години и то баш у овај часни пост исповеди и причести.

Ми смо већ дубоко ушли у другу половину часнога поста; већа половина времена за покајање и причешћивање већ је прошла, ал' ни мања половина, па валда ни једна петина православних Хришћана, који овој св. цркви припадају, није још приступила св. тајни покајања и причешћа, а добро знате, љубазни Хришћани, а и мало пре вам рекох, да св. црква наша захтева од сваког члана свога, да бар у овај велики пост приступи поменутим св. тајнама во оставленіе грѣхѡвъ своіхъ ѿ вѣжизнъ вѣчнѣю.

О потреби и својствима св. тајне покајања и причешћа говорио вам је већ више пута и овога часнога поста духовни старешина ваш, а говорио вам је о томе у прошлу недељу и један по Христовој служби старији брат мој.

Тада сте чули, шта се иште од вас, да би достојно приступили св. тајни покајања и причешћа. Иште се наиме скрушеност због греха, тврда намера у напредак поправити свој живот, вера у Исуса Христа и нада на Његово милосрђе и исповедање греха наустике пред свештеником. А чули сте и то, шта ћете добити, ако таким расположењем душе ваше приступите реченим св. тајнама. Добићете наиме: непосредно опростење греха и оправдање, помириће те се с Богом, кога сте увредили, ослободићете се од вечних казни за грехе и добићете наду на вечно спасење. Дакле у св. тајни покајања тражимо и очекујемо, да нам Бог опрости грехе наше и све увреде, које смо му ми грешници нанели. И милостиви Бог кога ми непрестано вређамо, све ће нам опростити, и највеће грехе наше, само ако Му се искрено покајемо. А како стојимо ми, љубазни Хришћани, са опима, који нас вређају и који су нама непријатељи, јесмо дужни и ми њима опростити, као што Бог и нама прашта? Слушајте ме само пажљиво, па ћу вам разложити, да ли треба и је ли могуће праштати непријатељима својим.

Треба праштати непријатељима својим,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

јер то захтева од нас изрична Божја заповест: *Сваки, који мрзи на брата својега, убица је, а знате, да ни један убица нема у себи вечнога живота (I. Јов. 3. 15.). Не враћајте зло за зло, ни цовке за цовке, него насупрот благосиљајте, знајући, да сте на то позвани, да наслѣдите благослов (I. Петр. 3. 9.). Немојте се светити за себе, љубазни, него подајте место гневу, јер стоји написано моја је освета, ја ћу вратити, говори Господ (Римљ. 12. 19.). Благосиљајте оне, који вас гоне, благосиљајте а не кривите. (Римљ. 12. 14.).*

Треба праштати непријатељима својим, јер нам је то Христос Својим примером показао. Он разапет на крсту, сред страшних и неописаних мука, не само да је опростио Својим непријатељима и онима, који Га на крст разапеше, него се још молио Богу за њих, да им и Он опрости, и да им то не унише у грех. Оном разбојнику, који је поред Њега висио, не само да је опростио, кад Га је молио за опроштење, него му је обећао, да ће још тога дана бити с Њиме у рају. Може ли когод имати веће непријатеље, него што их је Христос имао? Може ли се и замислити грознија смрт од оне, којом Христос мораде умрети? Може ли се когод већма увредити, него што је јудејски народ увредио Христа тиме, што Га је мучио и на крст разапео, па кад узмемо још, да је то онај народ, коме је Христос толико добра учинио учењем Својим и чудесима Својим? Па видите, љубазни Христијани, Христос је ипак опростио тим Својим непријатељима.

Треба праштати непријатељима својим, јер нам је то и првомученик архиђакон Стефан својим примером показао. Он је дотле, док су га непријатељи његови каменисали, клекнуо на колена, молио се: Господе не униши им то у грех.

Тако је опростио Јосиф египатски браћи својој, који су га злонамерно продали, па и Давид Саулу, ма да га је овај више пута хтео убити. И још много таквих примера налазимо како у старозаветној тако и у новозаветној цркви Христовој.

Из наведених примера можете видети љубазни Христијани, да један човек не

може имати већих непријатеља од ових, који су Христа разапели, а св. Стефана каменом убили. Кад би когод с нама тако што учинио, што ови учинише са Христом и св. Стефаном, реч непријатељ била би врло слаба и тамна, а да нам оцрта и прикаже, шта су нам ти људи. Па ипак су им и Христос и св. Стефан опростили.

Из напред наведених речи Божјих видели сте, да треба праштати сваку, па и највећу увреду, а из наведених примера видели сте, да се свако, па и највеће непријатељство може опростити.

Али рећи ће когод од вас: Што је могуће Христу — једном Богу, и што је могуће првомученику архиђакону Стефану — једном светитељу, то није могуће једном обичном смртном и грешном човеку. Али није тако. Ја ћу вас уверити, да и ми обични људи можемо то исто учинити, што је Христос и св. Стефан учинио, само ако хоћемо. Зар не познајете такову децу, такве синове, који су због свога неваљалог живота само терет и највећа срамота својим родитељима, које они својим делима и неделима на свакоме кораку само вређају? па им родитељи све праштају, ипак су им мили, а и ти су родитељи само обични људи. Или зар не знате каквог сина несретних и сажаљења достојних родитеља, који је — не зна се чијом кривицом — одрастао у тако моралној покварености, да је руку своју подигао и на свога рођеног родитеља, па га можда и у самртну постељу увалио? Али тај исти отац га је и на самртној постељи и на самртном часу благосиљао и све му опростио, а и овај родитељ је само обичан човек. Они родитељи су опростили неваљалој и несрећној деци својој, а овај је опростио сину, свом убијци. Па видите ли, љубазни Христијани, да је могуће и нама обичним људима свакоме опростити, кад ето видимо, да се и убијци прашта? Јер може ли нас когод већма увредити, него кад нам се хоће живот наш — то најдрагоценије благо наше — да одузме? Али рећи ће опет когод: лако је онима опростити, које тако љубимо, као што љубе родитељи децу своју, па ма каква она била. А зар смо ми дужни љубити само децу своју? Не заповеда ли

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Бог, да љубимо и ближњег свог т. ј. сваког човека, као сами себе? Зар нисмо сви ми браћа, кад је Бог отац свију нас? Ако и ову заповед Божју испунимо, онда ћемо и најјаче увреде, ма са чије стране оне дошле, знати и моћи лако опростити.

Опростите, и вама ће се опростити. Помислите само, љубазни Хришћани, на ону поуку, којом је једном Спаситељ наш ученике своје поучио, када им је казао причу о господару, који се хтео са слугом својим разрачунати. Тај исти слуга дуговао је велику своту новаца својем господару, те га је молио, да му опрости дуг, што му је господар радо и учинио. Али када господар дочу, да тај исти слуга своје другу дужнику не хтеде ни новчића попустити од дуга, дозволе га и рече му: немилостиви слуго, ја сам ти толики дуг опростио, а зар ти ниси требао смиловати се на друга твог, и њему тај мали дуг опростити? Вежите му руке и ноге и баците га у тамницу, и не пуштајте га дотле напоље, док и последњу потуру дуга свога не исплати. Исто тако ће — говорио је наш Спаситељ даље — и мој небесни Отац поступати са сваким оним, који не буде праштао својем ближњем.

Видите дакле, љубазни Хришћани, да ћемо и ми у св. тајни покајања само тако добити опроштење греха, ако и ми будемо праштали другима. Јер и од куд да можемо себи оно желити, што другима ускраћујемо? Зар не би то била највећа себичност, која није достојна ни једног незнабошца, а најмање једног Хришћанина?!

Па и зашто неби опростили непријатељима својим, кад је то тако лако. Та праштање није скопчано ни са каквим великим трудом, нити са икаквом материјалном жртвом. Него треба само захтети опростити и велико је дело већ свршено — вели св. Јован Златоусти.

Праштајмо, ако хоћемо, да нам се опрости. Ако не опростимо, сами смо себе осудили. Зар не изричемо сами над собом страшну осуду, када се молимо Богу у молитви Господњој: *встаџи намџ дџаги намџ љкџе љ мџ џстаџљемџ дџжнџкџмџ намџ шымџ*, па за тим ипак носимо у срцу свом мржњу и освету спрам дотичних, који нас

вређају? Зар то не би значило казати: Бог не треба да нам опрости грехе наше, јер и ми не ћемо да опростимо непријатељима нашим и онима, који нас вређају? О да страшне речи!

Не ћемо ли пак тако сами себе да осудимо и хоћемо ли достојно да приступимо св. тајнама покајања и причешћа, како би и нама Бог опростио, а ми послушајмо речи Спаситељеве, које је на св. Гори рекао: *љубите непријатеље ваше, благосиљајте оне, који вас куну, чините добро онима, који на вас мрзе и молиште се Богу за оне, који вас гоне, да budete синови Оца својега који је на небесима; јер Он заповеда Своме сунцу, те обасјава и зле и добре, и даје кишу праведнима и неправеднима. Јер ако љубите оне, који вас љубе, какво сте добро учинили, не чине ли то и цариници? И ако Бога назовете само својој браћи, шта одвише чините? Будите дакле савршени, као што је Отац ваш небесни савршен.* (Мат. V. 44—48.) Амин.

Стеван Чампраг

бивши протопрезвитерски капелан
у Сомбору.

Тумачење речи и назива,
који се у црквеном језику употребљавају.

По Михајловском „Словару“ и другим изворима ради

Ст. С. Илић.

(Наставак)

Λειτουργία. — Литургија је грчка реч и састављена је из λέιτων — *друштвено, јавно*, и εργον — *дело*. Према томе λειτουργία буквално значи — *опште дело, општа служба*. У хришћанској цркви литургијом се назива оно богослужење, на којем се врши успомена на тајну вечеру Исуса Христа и обавља свештенодејство велике тајне светога причешћа. Литургија је највеће и најважније богослужење у Цркви Христовој; сва остала богослужења, што се у теку дана свршавају, само су припрема за свршавање, односно слушање литургије, која се за знак своје предности од осталих богослужења назива *божанственом литургијом*. Свештеници, који ће служити божанствену литургију дужни су се спремити за то свештенодејство строгим уздржавањем, измирењем са свима и читањем за ту цел прописаних канона и молитава. Они

свршавају литургију у потпуној одећи — која припада чину њихову — и сви су се дужни на св. литургији причестити светих и Божанствених тајана.

Састав литургије познат је мање-више сваком православном Хришћанину. Она се састоји из *проскомидије* (в. Проскомидија) т. ј. *приноса*, *литургије оглашених* и *литургије верних*. На проскомидији се спрема материја за тајну тела и крви Христове т. ј. приправља се хлеб и вино, а за то време читају се часови (што код нас не бива); на литургији оглашених верни се спремају за свршавање свете тајне и на истом делу литургије могу присуствовати и оглашени; на литургији верних свршава се сама тајна тела и крви Господње, при којој не могу присуствовати оглашени. Овај поредак св. литургије установљен је још у веома старо доба.

По предању, прву литургију сачинио је свети апостол Јаков, брат Господњи, први епископ града Јерусалима. Ова апостолска литургија не употребљава се у нашој цркви, јер је врло дугачка и услед тога за многе веома уморна; она се само једном у години служи у Јерусалиму и то на дан св. апостола Јакова. Ову литургију скратио је свети Василије Велики.

Данашњим даном су код нас у употреби три литургије, наиме: литургија Василија Велог, Јована Златоустог и Григорија Двојеслова. Прве две разликују се међу собом само по трајању, а не по саставу, пошто литургија Златоустова није ништа друго, него скраћена литургија Василија Великог. Литургија Григорија Двојеслова није потпуна литургија, јер се на њој не освећују дарови, већ се обавља само причешћивање с оним светим даровима, што су пре тога, на литургији Василија Великог или Јована Златоустог освећени. Литургија Григорија Двојеслова је у самој ствари вечерња, на којој се причешћују пређеосвећеним даровима.

Ове три литургије не могу се свршити по вољи, ма у које доба, већ само у оне дане, у које то наређује и прописује црквени устав.

Литургија Василија Великог служи се на вечерију празника Рођења Христова и св. Богојављења, — или баш на саме те дане, ако у недељу или понедељник падну —; на дан св. Василија Великог (1. јануара), првих пет недеља великога поста, у четвртак и суботу страсне (велике) седмице.

Литургија Григорија Двојеслова свршава се средом и петком, само уз свету четрдесетницу, прва три дана страсне седмице и на неке празнике, који уз велики пост падну.

Златоустова се литургија служи у све остале дане преко године.

Има неких дана, у које се не може свршавати света литургија, као што су: петак пред Рођењем Христовим и пред Богојављењем, кад ови празници падају у недељу или у понедељак; исто тако не бива св. литургије у среду и петак сирне седмице; понедељником, вторником прве недеље великога поста и на велики петак. Ова наредба црквеног устава може се и изменити из уважења према празницима, који би пали у те дане; тако н. пр. ако празник Благовести падне на велики петак — може се на тај дан служити св. литургија; — ако Сретеније или храмовни празник падне у среду или петак сирне седмице, дозвољено је у те дане служити св. литургију итд.

На крају овог кратког објасњења морамо приметити, да се једног и истог дана, на једном и истом престолу може свршити само једна литургија; — исто тако једног и истог дана, један свештеник може одслужити само једну литургију, јер и *Христосъ единю шгофсѣхъ нашихъ пострада* (I. Петр. 3, 18). Литургија се увек свршава пре подне, осим оних дана у које се по уставу сједињава с вечерњом, те се према томе и служи после подне.

М.

Мантија, Палиј. — Прва је реч грчка *μανδύη*, а друга је латинска; обе означавају *горњу одећу, огртач*. Мантија или палиј је горња хаљина коју носе монаси; она је без рукава и покрива цело тело осим главе. Ова хаљина је била некада у употреби код свију Хришћана, но данас се очувала само код монаха. По објасњењу Симеона Солунског, мантија означава силу Божју која све обухвата, а исто тако и строгост, побожност и смиреност монашког живота. Мантију носе и архијереји. Архијерејска се мантија разликује од прсте монашке мантије *бојом* и тако званим *скрижаљима* и *источницима*. Монашка је мантија *вазда црне боје*; а мантија архијерејска је увек *светле боје*. На архијерејској мантији, горе на обе стране груди, налазе се четвороугаони уметци од светле материје, на којима се обично

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

налазе свештена изображења — то су *скрижаља*, који у духовном смислу означавају Стари и Нови Завет, из којих је дужан епископ црпсти истине вере, коју исповеда и проповеда. Из сваког скрижаља излазе траке у три паралелна реда; оне су обично беле и по среди ружичасте боје и пружају се дуж целе мантије. Ове се траке називају *источницима* и означавају учитељску благодат и разне друге дарове, који се одозгор преко архијереја из левају на све верне. Источници ниже скрижаља означавају, да се наука архијерејска о-свива на два завета.

Междочасіе — Междочасіјем називају извесне службе црквене, које се врше између часова. Службе ове налазе се у великом часо-слову.

Мертвенз (в. **Поконнз**).

Мессіа је јеврејска реч и има исто значење, што и грчка реч *χριστός* т. ј. *помазаник*. Месијом се назива Спаситељ наш Господ Исус Христос. Овим именом назива се Спаситељ наш с тога, што су Га у Старом Завету прообразовали људи, који су били помазани (помазањем произведени) за свештенике, пророке и царе, а што се и Он по доласку Својем на земљу имао помазати за свештеника, пророка и цара, а то је помазање по речима Теодоритовим извршио Дух Свети и тако Га (Христа) по човештву Му произвео за архијереја, апостола, пророка и цара нашега.

Нада и уздање на обећаног Месију била је велика и неограничена у народа Јудејског, особито у време када је изгубио био своју самосталност и држава му постала простом провинцијом римском. Појам о месијанству Христову не бејаше правилан у Јеврејскога народа. Он је држао зар, да ће Исус, као по пророчима предсказани месија обновити стару славу изабранога народа Божјега, те је према томе и сневао о неком земном царству Његову. Од те мисли нису били слободни ни сами апостоли и ученици Његови. По тврдњи светих отаца цел и намера свечаног уласка Христова у Јерусалим била је и та, да код својих сународника уништи машту о земном царству Месијину, коју су у неку руку подржавала и поједина места из пророчких предсказања, у којима се Месија описује као Цар. Уласком Својим у Јерусалим Господ Исус је јавно доказао и показао, да по пророчима предсказани

Месија — може бити Цар, али без земаљскога царства.

Метаніе. — Грчка реч *μετάνοια* (долази од *μετανοεω* — премишљање) значи *измену, промену мисли, раскајање, покајање* у свези с падањем на земни прах. Према томе израз — *шворити метаніе*, с којим се врло често сретамо у уставу црквених богослужења, буквално значи — *чинити, приносити покајање*, т. ј. *кајати се, молити опроштење*, пропраћајући то *поклопима, клањањем*. Свеза између унутарњег смисла и спољашње манифестације истога, врло је јасна: ко се каје и тражи опроштења, тај треба и да се клања, јер је клањање израз смерности и покорности, без које се не може ни замислити кајање. И тако *метаніе* на црквеном језику увек означава *поклон, клањање*.

Метанија или клањања могу бити *мала и велика*. Велика се метанија састоје у спуштању колена, руку и главе на земљу; а мала су метанија лаки наклони главе, не ниже појаса. За време богослужења ни велика ни мала метанија не могу се вршити по вољи, како се хоће, већ строго по пропису црквеног устава, јер устав тачно и подробно одређује време, број и само својство (т. ј. да ли велика или мала) метанија, да би се отклонио сваки неред и свака збрка у храму, те да би тако све било у реду, по чину и правилу.

Митра. — Грчка реч *μίτρα* значи *омош, везивач* којим се обвива глава, — *капа, дијадима*. Митра се назива круна, коју за време богослужења архијереј ставља на главу. По мњењу Симеона Солунског, митра је дата архијерејима по подражавању старозаветним прво-свештеницима, који су на својим главама носили *кидар*. — Неки држе да је прву митру поклонио цар Константин равноапостолни римском папи Силвестру, али се не зна тачно када и ко је завео обичај, да ју сви архијереји носе. Златоусти у својој беседи о законодавцу оба завета, овако говори о митри: „У цркви се при постављању епископа на главу њихову ставља Јеванђеље Христово, да би се онај, који се хиротонише научио, да он прима истиниту митру Јеванђелску и да би сазнао, да он, поред свега тога што је глава над свима, ипак и сам подлежи правилима закона.“ Према томе на митри се налазе ликови: Христа Спаситеља, пресвете Богородице и

Јеванђелиста, који се (ликови) налазе и на сваком престолном Јеванђељу. И тако митра, која по својој спољашњости има облик царске круне и царског украса и која према томе означава високо достојанство архијерејско, у самој суштини је знак његове (архијерејеве) покорности Јеванђељу Христову.

И ако је митра чисто архијерејска инсигнија, ипак ју у Русији по дозволи Императора — заштитника Цркве — и по сагласију светога Синода носе архимандрити и неки одликовани протопрезвитери.

Минеј. — Минејем се назива књига у којој се налазе правила и службе празника Господњих, Богородичних и светих Божјих угодника. Све те службе и правила поређани су у минеју по месецима и месечним данима (датумима). Према броју месеца у години, и минеј је подељен на *дванаест књига*, које сачињавају потпуни круг минеја.

Минеј је у различна времена различно и изгледао, јер му садржина — особито из почетка — није била тако потпуна као што је данашњим даном. Она је производ више векова. По свој прилици биће, да се у нашим минејима налази и врло стародревних духовних песама, али нам писци њихови, као и доба у које су написане, није познато; позитивних тврдња о писцима појединих песама, које се у минеју налазе, имамо почињући тек од петог века. Први скупљачи познатих духовних песама у једну књигу били су Софроније патријарх Јерусалимски и Јован Дамаскин; овај рад продужили су касније и други ревнитељи црквеног благочешија међу којима се особито при крају VIII. и почетком IX. века истакао *Теодор Студит*, настојатељ студијског манастира, а у XI. веку Јован митрополит евхаитски.

Потпуно издање минеја изашло је код Грка тек у седамнаестом веку (1602—1626).

У славенском издању минеја додате су службе многих светитеља, који су се у средини славенских народа (понајвише рускога) појавили и животом својим Бога прославили.

Осим потпуног круга Минеја постоји у славенској Цркви т. зв. *општи минеј* или *општак*, у којем се налазе опште службе и правила за празнике и светитељске дане, које су (службе) састављене према разредима светих, који се деле на пророке, апостоле, светитеље,

преподобне, мученике, свештеномученике, преподобномученике, свештено- и преподобноисповеднике, бесребренике и Христа ради јуродиве. Грчка Црква нема општег минеја. Њега је у славенској цркви изазвала потреба, јер у прва времена, када су Славени примили Хришћанство, нису могли на својем језику имати све богослужбене књиге, да је ову књигу извео свети Кирил, у намери, да попуни ту празнину. Ова се књига касније и поред превода потпуног минеја задржала у славенској цркви, те се и данас њиме служе сиромашне цркве у којима нема потпуног круга минејских књига.*

Службе и правила угодника Божјих из српског народа, скупљене су у једну засебну књигу, која се назива **Србљак** — *Србљак*. Већина сачинитеља, садржином својом веома лепих и поетичних духовних песама, из велике скромности није забележила своје име уз свој састав, те с тога и не знамо, ко је све односне службе написао, као што нам је непознато и ко их је у једну књигу скупио.

Прво издање Србљака било је у епископији Рамничкој 1761. године, а друго наскоро за тим у Москви 1765. Београдско издање од 1861. године угледало је света настојањем и трудом блаженоупокојеног митрополита Србије *Михаила*, који је и сам био духовни песник нашега времена. Међу осталим саставима његовим ове врсте, прво место заузима служба светоме Петру Цетињском, која је недавно угледала света у издању руске синодалне штампарије.

(Наставиће се).

* Спомена је вредно, да је слично дело извео и на употребу овопреденој цркви нашој наменио, блаженопокојни свештеник Сомборски *Димитрије Поповић*. Он је саставио и на свет издао књигу „*Зборник*“, у којем се садрже главне духовне песме недељних, празничних и свештеничких Богослужења. Ова је књига изведена с великом тачношћу и марљивошћу и веома је целисходна, тако, да се њоме у славу Божју може послужити свака сиромашна црква, у свакој прилици а без икаква уштраба по устав црквени.

Његова Светост патријарх српски Георгије у Каменици.

Српска православна црквена општина у Каменици, заузимањем свога свештеника, побожних и честитих чланова, а скромним средствима својим, предузела је и сретно довршила оправку и украсење свога храма.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BE

Радосна да је то извршити могла, црквеном свешћу прожмана и жељна архијерејске литургије у своме храму и свога Архиепископа видети у својој средини, те пружити Му доказа оданости своје св. вери православној, оданости и страхопоштовања узвишеној особи св. патријарха свог *Георгија*, — донела је једнодушан закључак најпре у црквеном одбору, а на предлог овога и у црквеној скупштини, да се најпонижније умоли Његова Светост, да благоизволи одликовати црквену општину Каменичку и осветити јој новоукрашени храм баш на храмовни му дан, празник Мале Госпојине. Сходно томе једнодушном закључку, предстало је Његовој Светости изасланство црквене општине Каменичке са најсмернијом молбом и позивом њезиним Његова Светост је благоизволела усрдни позив и молбу примити и изјавити, да ће се молби и позиву црквене општине Каменичке врло радо одазвати.

Радостан глас о томе брзо се разнео кроз Каменицу, те отпоче спремање што лепшега дочека своје врховне црквене Поглавице, љубљенога патријарха *Георгија*, који је запета и био свечан, колико својом импозантношћу, још више својом срдачношћу и одушевљењем.

Са пратњом својом кренуо се св. патријарх *Георгије* из своје резиденције у 1/28 у јутру. На граници Каменичкој дочекали су Његову Светост изасланици политичке и црквене општине Каменичке, на челу са котарским предстојником г. дром Малешевићем и председником црквене општине Николом Савићем. Његову Светост је у име свију поздравио г. др. *Малешевић*.

Улазак у Каменицу беше импозантан, дочек триумфалан. Његова Светост је одсео код преузв. г. *дра Ливија Радивојевића*.

У 1/210 ишло је у одјејаније обучено служеће свештенство, са чираци, рипи дама и „небом“, те с певцима, по Његову Светост. Свети патријарх *Георгије* огрнут архијерејским плаштом, са часним крстом у десници и жезлом у левици, ишао је под небом, импонујући и својим достојанством и својом достојанственом и благом а веома симпатичном појавом, благосиљајући густе редове дуж целога пролазнога

пута окуљенога народа и Срба и несрба, који су благослов Његове Светости примали са страхопоштовањем, пуним пијетета и дубоке побожности. Прошав кроз триумфални лук, (са натписом: „Добро нам дошао свети патријарше“) и дошав у црквену, кроз шпалир школске младежи, поздрављена је била Његова Светост од једне ученице лепим поздравним говором и врло кривим букетом цвећа, намењеним Његовој Светости. Сваку реченицу ученице, те и при сваком спомену имена Његове Светости патријарха *Георгија*, попраћао је силам искуљени народ са френетичким усклицима „живео св. патријарх *Георгије*“, а св. патријарх је благословио и ученицу и све остале.

У цркви је поздравио Његову Светост местни г. парох, јереј *Љубомир Недељковић*, на којем се поздраву Његова Светост такођер благоизволила милостиво захвалити. После извршенога освећења поздравио је св. патријарх *Георгије* црквеној општини Каменичкој славу црквену у новоукрашеном и освећеном храму њихову, похваливши побожност Срба Каменичана и њихову љубав према цркви; наслеђену од честитих им праотаца. Захвалио се драгим Каменичанима на усрдном и одушевљеном дочеку, упутио их и посаветовао архиепископском благошћу и мудрошћу, на верност Његову Величанству премилостивом нам цару и краљу *Францу Јосифу Првом*, на љубав према заједничкој пам домовини, на послушност свима и светским и нашим црквеним властима и на вршење свију хришћанских дужности и дужности оданих чланова свете православне цркве.

Говор Његове Светости попраћен је бурним усклицима и саслушан нетренимице. За тим је отпочета св. литургија под начелством Његове Светости и уз саслужбу г. г. архимандрита Крушедолског Анатолија Јанковића, протопрезвитера Јована Јеремића, протосинђела Георгија Марјановића и дра Георгија Летића, јереја *Љубомира Недељковића* и *Ивана Маширевића*, архиђаксона Данила Пантелића и јерођакона Никодима Бошњаквића.

После Св. Јеванђеља проповедао је, благословом Његове Светости, окружни протопрезвитер Карловачки *Јован Јеремич*.

После оихода око цркве и довршене св. литургије свештенство је отпратило из цркве Његову Светост као што је у цркву и допратило, уз уехићење радоснога и одушевљенога народа, а за тим је Његова Светост благоизволела примати поклонства разна међу овима поклонили се Његовој Светости и поздравилу га у име Савеза Земљорадничких Задруга у Загребу г. *Аким Бермановић*. Пошто је у Каменици прва земљорадничка задруга основана, то је Савез закључио учествовати у слави и радости Каменичких православних Срба при дочеку свога љубљенога патријарха *Георгија*, што Савезу може служити за част и похвалу.

У 1/22 после подне био је свечани ручак, што га је приредила црквена општина у част Његове Светости за 40 звапица.

У одређено време пресечен је један славски колач и за овом трпезом. Сечење овога обавио је протопрезвитер Јеремић. После сечења колача председник црквене општине заишао је тасом те се даривала св. црква, којом приликом је лепа свота добивена. Његова Светост, св. патријарх *Георгије*, благоизволео је на тас даривати 100 фор. Бог да прости! Отпочеле су здравице. Прву је подигла Његова Светост у здравље Његова Величанства премилоствого нам цара и краља *Франца Јосифа Првога*. Преузвишени г. др. Ливије Радивојевић другу у здравље Његовој Светости, благодарив Његовој Светости и овим начином на високој милости и љубави Архиепископској, којом је благоизволела одликовати и обрадовати црквену општину Каменичку, која ће се најдостојнијом захвалношћу тој милости и архиепископској љубави одавати онда, ако се одазове мудрим саветима и послуша красну архиепископску поуку, којом је све Каменичане и све присутне на св. литургији поучио св. патријарх *Георгије*. Његова Светост је за тим наздрвила преузвишеном земље поглавару, врломе и љубљеноме нашем Бану, грофу *Драгушину Куен Хедерварију*, а четврту је здравицу Његова Светост подигла у здравље црквене општине Каменичке, на челу са парохом, председником, црквеним одбором и скупштином и са врлим и дичним сином

Каменице преузв. г. дром Ливијем Радивојевићем. Местни парох наздрвилу је служашћем свештенству, а г. Ст. Симоновић и по други пут засебно преузвишеном г. *дру Ливију Радивојевићу*.

У то време се је, и по досадањем лепом обичају, простро стол у порти, за којим ће се у друштву честитих Каменичана и њихових гостију такођер пресећи славски колач. Сечење и овога колача обавио је протопрезвитер Јеремић, а после овога подигао чашу у славу Божју и пресвете Богородице, а у здравље и славу св. патријарха *Георгија* и у здравље и рад напретка црквене општине Каменичке и њезиних чланова. Сви многобројни окупљени, за столом и око стола, прихватили су здравицу Његовој Светости намењену, бурним усклицима и одушевљењем, које је свој врхунац достигло и у кулминацији својој захватило и запалило сва срца раздрагана, стотинама ваљаних Срба у порти окупљених, у ономе моменту, кад се је међу народом појавио св. патријарх *Георгије*, у намери, да се с народом својим и изван цркве састане, види и поразговори.

Клицању не беше краја. Најречитији између бистроумних Каменичана надметаху се, који ће, уз изразе страхопоштовања и оданости Његовој Светости, бити што речитијим тумачима усталасаног мора народне радости и раздраганости, што га усталасава мио поглед на свога св. патријарха, жарка љубав према својој љубљеној Поглавици, и ватра поноса народнога, да Га у својој средини види, чује и свету му десницу целива, славом га поноса свога слави и велича.

Триумфална беше то овација, која је јучерашњем дану оставила потпуни тип *патријарашкога дана*, тип дана — славе патријарха *Георгија* у Каменици. Каменичани, ваистину, осветлаше јучер образ себи и својој црквеној општини. Евала им!

Тако рећи, кроз таласе силнога одушевљења био је и свечани одлазак патријарха *Георгија* из Каменице, испраћен бурним усклицима непрегледнога народа дуж целога пута кроз Каменицу, и изасланством политичке и црквене општине до границе изван Каменице.

Тако народ дочекује, слави и испраћа свога Патријарха; тако је народу мио његов Архиепископ, св. патријарх *Георгије*, тако се народ с Њиме поноси и дичи. Тако народ. Ето и Каменица је посведочила. Евала Каменици, — слава народу српском, живео патријарх српски *Георгије Бранковић!*

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Саборски Одбор) држао је своје седнице прошле недеље, од понедељника до петка, под председништвом Његове Светости, патријарха српскога, преузвишенога господина *Георгија Бранковића*. Присутни су били сви осим г. *Јосифа Јагића*, који је свој недолазак испричао догађајима поплаве у Мохачу, а замолио, да се седнице Саборског Одбора гледе познате пријаве високопреосв. г. епископа *Гаврила* одгоде на кратко време, за које би време он, као извештач познатог пододборора, извештај о раду тога пододбора Саборском Одбору поднео. Поводом тим држана је седница у петак после подне, под председништвом високопреосв. г. епископа *Мирона*, и решено је — позвати пододбор да у што краћем року Саборском Одбору односни извештај поднесе, а седницу Саборског Одбора сазвати чим тај извештај томе одбору стигао буде.

(Школски Савет) у седници својој од 4. (16.) септембра, под председништвом Његове Светости, патријарха српскога, преузвишенога господина *Георгија Бранковића*, решио је, осим осталих, ове предмете: — Услед расписаног стечаја на место катихете у Горњо-Карловачкој препарандији пријавило се седам компетената, махом свештеници из горњо-карловачке дијецезе. Школски Савет је између њих изабрао за катихету *Василија Бањанина*, сада администратора парохије у Боројевићима у Банији. — На расписани стечај за четири стипендијска места из закладе Васе Теофановића пријавило се 41 компетент односно компетенткиња — 9 мушки и 32 женске, Штипендије ове нису подељене у овој седници, него су све молбенице упућене професорском збору препарандије саборске на то, да професорски збор, у смислу основног писма, најпре кан-

дидацију установи. — Приликом кандидације на два стипендијска места у заклади Балиној Школски Савет је донео одлуку, којом подноси на више одобрење, да се место досадашњих категорија од 63, 84 и 105 фор., с обзиром на снагу исте закладе, установе више категорије стипендија и то са 100, 120 и 150 фор. а вр. — Издани су учитељски декрети; Максиму Стојковићу за Модош, Владиславу Торђанском за Мехалу и Милану Моцићу са Велику Кикинду. — Изискани су од подручних епархијских школских одбора статутни ереских учитељских зборова, где такви постоје. — Одбијен је позив новосадске црквене општине против одлуке епархијског школског одбора бачког у предмету наређене допуне на државну мировину учитељу Урошу Лугумерском. — Уважен је позив старо-бечејске црквене општине против одлуке епархијског школског одбора бачког у ствари школског огрева. — Уважен је исто тако позив старо-бечејске црквене општине против наређења епархијског школског одбора бачког у ствари издавања фасије за издржавање забавишта. — Књига Саве Теодоровића, катихете и професора у Земуну, под насловом: „Православна моралка“, прописана је као учебник у препарандијама. — Књижница прота Јована Бороте: „Православна хришћанска наука“, издана је заменику главног школског референта *Николи Ђ. Вукићевићу* на преглед и предлог до идуће седнице Школског Савета.

(Епархијски Школски Одбор Будимски) имао је 31. августа (12. септембра) о. г. своју седницу под председништвом Његова Високопреосвештенства господина епископа *Лукијана Богдановића*, у којој је решено: Доставити свима месним школским одборима напомену о чувању од суве болести, да се у школској соби на зиду прикује, и деци чешће тумачи. — На решење вел. Народног Школског Савета да будимским школама вел. Саборски Одбор није могао припомоћ одредити, умолиће се поново да одреди, и указаће се на опасност, која овим школама прети. — Публицираће се црквеној општини у Бану решење Народног Школског Савета, на њен уток услед кога има учитељу издавати награду за пофторну школу. — Извештен је Миливој Барбировић привремено учитељ у Мађар-Баји, да му је вел. Народни Школски Савет дозволио, да пријемни испит за учитељску школу положи, и затим приватно I. раз. да учи. — Одобрене су школске фасије црквене општине у Почи. — Уступљена је ствар одређења награде црквених општина у Борјаду и Почи, члану одбора г. *Јосифу Јагићу*, да на лицу места извиди. — Извештено је државно школско надзорништво у

Печују о променама у учитељству. — С. Ш. учитељица у С. вратила је сувишак епархијском школском потпорном фонду. — Пожурене су црквене општине, које нису још наређења епархијског школског одбора у погледу оправке здања, набавке учила, издавања учитељске плате, извршиле, да у најкраћем року изврше. — Враћен је избор учитеља црквене општине у Ловри, да га тајним гласањем обави. — Узет је на знање отпис вис. министарства богочасти и јавне наставе, да није могао црквену општину у Илочцу опростити од плаћања приноса од 15 нов. по детету у вемањску учитељску мировинску закладу. — Одређена је награда пароху Ј. М. у Шароку за обучавање српске православне деце у веронауци у Фехерцег-Лаку, и умољено је властелинство, да сталну награду одреди. — Црквеној општини у Великом Будмиру наређено је, да у стечај за учитељско место стави и принос тамошње политичке општине. — Одобрен је закључак црквене општине у Мохачу у погледу накнаде уплаћене своте за насни, коју је тамошњи учитељ уплатио. — Враћен је избор учитеља црквене општине у Шиклушу, пошто је учитељ на годину дана изабран — Из истог разлога је враћен избор учитеља црквене општине у Бати. — Спроведен је позив црквене општине у Баку због ослобађања учитеља од оптужбе вел. Народном Школском Савету на решење. — Одобрен је стечај на учитељско место у Шумберку. — Одбијени су као не основани захтеви окружног протопрезвитера мохачког. — Издати су пекази месног школског одбора привременом заменику референта. — Упућен је месни школеки одбор у Будиму, да на упражњено учитељско место стечај расписе — На дозвољено знање је узет извештај месног школског одбора у Дуна Сечују, да је тамошњи становник Дионисије Рашић поклатио школском фонду 50 фор. — Упућене су црквене општине у Липови, Бати и Моноштору, да учитељима својим заостатак плате одмах издаду. — Позвана је црквена општина у Бану да извести, колико дугује у име плате своје учитељу, и узето је на знање, да је учитељ поднео молбу ради умировљења. — Упућена је црквена општина у Медии, да изврши наредбу о издавању плате, иначе ће се денутат учитељски у готов новац претворити; уједно да одреди награду учитељу приликом венчаница и погребца. — Одбијена је молба Д. уд. П. из В. због накнаде плате. — На учитељска места која су остала упражњена постављени су привремено: Симеон Ластих у Батосек; Младен Стојић у Борјад; Ненад Пешић у Будмир; Бранко Парабак у Вемен; Зорка Лазихева у Виљан; Со-

фија Мрђенова у Шарок; Богољуб Пријаворовић у Шумберак; Милаи Ристовић у Ловру; Јован Удицки у Шиклуш; Вукосава Гајићева у Бату; Светозар Печулија у Липову. — Подише се вел. Народном Школском Савету извештај о стању српских вероисповедних школа у будимској епархији. — Осим тога решено је више предмета од мање важности.

(Фонд за грађење цркава и школа у Сибирији).

Од 1894. год. постоји у Русији фонд под именом цара-Миротворца, који је бројао на 765000 рубаља (око 1 милијун фор.). Из овог фонда одређено је да се сагради у Сибирији 138 цркава и 88 школа. До сад је из тога броја потпуно саграђено 59 цркава и 53 школе, а остало се у велико гради. Но како понестаје средстава из горе поменутог фонда, то је руски цар, поред велике помоћи у металу за левање звона и разних црквених утвари, даровао и знатну новчану помоћ, а на њега се угледао и руски народ, те се фонд за мало времена увећао за 280000 рубаља. И тако ће се успешно моћи довршити започета радња око грађења цркава и школа у Сибирији. Леп пример љубави спрам два главна просветна фактора — цркве и школе.

(Друштво за распрострањавање св. Писма у Русији.)

У Русији постоји друштво, које сада броји 1113 чланова, а сврха му је, да што више рашири међу народ књиге св. Писма. Тако је прошле године продано 60748 примерака за 31685 рубаља (око 40390 фор.) при чем је само из Московског магацина растурено на 29647 примерака. Осим тога друштво се труди, да поклоном снабде књигама св. Писма све болнице, сиротишта, тамнице, сиромашне школе и др. сличне заводе — Зајета похвално подузеће.

(Проглашење свете године). Недавно је прогласио папа Лав XIII. наступање свете године. — Први пут је таква церемонија била 1300 године, а последња 1825., за папе Лава XII. Испочетка су проглашавали као свету годину увек само прву годину наступајућег столећа, али за тим, услед материјалне користи, коју је вукла римска курија од многобројних ходочасника, који јатомице хрлише у Рим ради отпуштења грехова, — неке папе проглашаваху свету годину сваке 25 године. — Ватикан се и ове године нада, да ће утећи много новца од многобројних богомољаца, који ће тим поводом долазити у Рим ради опраштања грехова.

(Заједнички обед.) Приликом сазвања епархијског збора у Митровици биће заједнички обед учесника на збору. Који од браће свештеника желе на том обеду учествовати, умољавају

то пријавити окр. протопривитеру Митровачком впреч. г. Авакуму Стајићу.

(† **Јереј Василије Мостовић**) умировљени парох Батосечки (Будимска Дијецеза) преселио се у вечност 31. августа о. г. Покојник је био рођен 1825 год. од сиромашнога родитеља земљоделца. Но тежећи за науком, патећи учио је гимназију, највише у Кечкемету, и тамо свршио и „филозофију“, што је у оно доба врло редак случај био међу богословима, односно свештеницима да их је било са „филозофијом“. Тако у Будимској дијецези осим Мастановића имао је ту квалификацију међу његовим вршњацима само још покојни Давид Бољарић, парох Помашки. Покојник је отпочео своју свештеничку каријеру са Ђаковањем у епископском двору Сентадрејском, но рукоположен за презвитера, крај свију својих способности, могао је стићи само до парохија, као Кечкемет, Дуна Пантелија и — Батосек, где је пиштао од сиритиње као прв под кором. Крај све своје штедљивости једва је могао удомити две ћери, а два сина не мога школом просветити и оспособити за положај у друштву какав би им пристојао по чину родитељском. Крај све спротиње, која га је целога века притискавала, зао удес његов га је последњих осам година болешћу и за постељу приковао. Покојник јереј Василије беше добар проповедник, а љубавне природе, и у невољи забаван. Са њиме се опростио на опелу јереј Светозар Бољарић парох Веменски. Лака му земља и ~~вечна~~ **паматт!**

— Ђ. —

Од уредништва.

Г. Св. Б. Мировина свештеницима се подељује из јерархијскога а не свештеничко-удовичкога фонда.

Нове књиге.

Историја Педагогије од *К. Јелмицкога* с рускога превео и допунио *Ж. Драговић*. Цетиње. К. Ц. државна штампарија. 1899. Стр. 129. Цијена ф. 1.50 или 3 круне.

Мисли о цркви, држави, вјери, народној просвјети итд. *К. П.*: *Побједоносцева*. Превео из московскога зборника *Архимандрит Н. Дучић*. У Биограду. Државна штампарија краљевине Србије. 1899. Стр. 195. Стаје 1 динар или франак.

У току месеца августа о. г. изићи ће из штампарије Д. Димитријевића у Београду: **Буњевци и Шокци** у Бачкој, Барањи и Лици. Историко-етнографска расправа *Ивана Иванића* — Наградила „Матица Српска“ са 500 дин. — Цена 2 динара.

Књига је украшена са 30 лепих слика и има ову садржину: I. Кратки географски и статистички преглед. — II. Порекло и повесница: 1. Јесу ли Буњевци староседеоци или досељеници? 2. Сеоба „Влаха“, „Васеркроата“ и Шокаца; 3. Шта је још претходило сеоби Буњеваца из Херцеговине. 4. Порекло Буњеваца у науци. 5. Сеоба Буњеваца из Херцеговине. 6. Лички Буњевци (1683. г. — до новијих дана). 7. Долазак Буњеваца у Бачку (XVII. век). 8. Буњевци у XVIII. веку. 9. Буњевци у Бачкој (XIX. век). — III. Име, Језик и Народност Буњеваца и Шокаца. — IV. Просветно и привредно стање: 1. Црква; 2. Школа; 3. Правопис и писмо; 4. Књижевност и новинарство; 5. Привредно стање — V. Живот и карактеристике народности: 1. Породични живот, задруга, тип, особине, морал и друштвени шивот. 2. Обичаји Буњеваца и Шокаца. 3. Правни и други обичаји личких Буњеваца. 4. Одело бачких и личких Буњеваца и Шокаца. 5. Народне Умотворине. VI. Поговор. — VII. Уз наше слике. — Књига ће изнети око 14 штампаних табака већег формата, на финој артији, а у елегантном издању. — Поруџбине из Србије шаљу се Дворској Књижари Мите Стајића у Београду, а из других српских земаља, књижари Браће М. Поповића у Новом Саду (Ujvidék — Ungarn). Књижарама 25% рабата. Ко пошаље новац упутницом у напред горњим двома књижарама, добија књигу са плаћеном поштарином. — За веће поруџбине ваља се обраћати писцу: Ивану Иванићу, кр. српском вицеконсулу у Битољу (Monastir — Turquie). Умољавају се уредништва српских, буњевачких и хрватских листова, да овај књижевни оглас отштапају у целисти или у изводу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

БРАНКОВО КОЛО

ЗА

ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК

ПАЈА МАРКОВИЋ АДАМОВ

V. год.

У Срем. Карловцима

бр. 36.

САДРЖАЈ:

† Никола Манојловић Рајко: *На расстанку*. (Песма). — Иво Ђипико: *Крај мора*. (Приповетка). С. А. Карабегевић [Модрич]: *Абу Хасан* (Турска прича). — Цензор: *Књижевна писма VII*. Српско-Хрватска књижевност. — Проф. Милутин Јакшић [Ср. Карловци]: *О Арсенију IV. Јовановићу*

Шакабенти. Лекције из историје Карловачке митрополије. — Др. Ј. Томоновић [Цетиње]: Г. Руварац и Montenegroina — Ковчежић: Књижевне белешке. Просветни друштвени гласник. Позориште. Из народног живота.

„Бранково Коло“ излази сваког четвртка Цена је листу за Австро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору на годину 5 фор., на по године 2 фор. 50 новч, на четврт 1 фор. 25 нов., (за ђаке 3 фор. 50 нов. годишње 1 фор. 75 нов. на по године); за Србију и све остале земље годишње 6 фор., на по године 3 фор., на четврт, године 1 фор. 50 нов., (за ђаке 4 фор. годишње., 2 фор. на по године). Из Србије прима претплату само Књижарница Велимира Валожића у Београду, из осталих земаља само Администрација „Бранкова Коло“ у Ср. Карловцима. Претплата се прима само у новцу (нипошто у маркама итд.) Рекламације ће се узети у обзир само онда, ако се рекламује најдаље до друге недеље.

Декамерон

сто прича од сто најславнијих писаца светске књижевности, у две књиге или 14 свезака, по 20 нов. свеска. Може се добити у Српској Манастирској Штампарији.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Бр. Е. К. 116. ex 1890.

180 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на парохију II. разреда у Полоју протопрезвитера будаптанскога.

Рок пријављивању траје до 7. (19.) октобра 1899.

Из сједнице Епарх. Конвизторије држане у Плашком, 12. августа 1899.

Михаило
епископ

ОГЛАС.

182 1—2

Управа манастира Ораховице жели дати у најам на више година земљиште манастирско гђе је у даљини и жељезничка станица 10 минута.

У Читлуку оранице и ливаде 200 јутара шуме за пашњак 135 јутара са свим господарским зградама.

И Обрадовцима један сат даљине од Читлука, оранице и ливаде 130 јутара, шуме за пашњак 240 јутара.

Тко би желио горе речено земљиште закупити, нека се изволи управи овога манастира у

Читлуку дне 19. октобра 1899. по новом календару пријавити, када ће се уједно и дражба обавити, те ће се најбољем нудиоцу изнајмити.

У Читлуку 3. (15.) септембра 1899.

Управа манастира Ораховице.

СТЕЧАЈ. 176 2—3

На упражњено учитељско место у Дарди, овим се расписује стечај. Плата за редовну и пофторну школу. 340 фор., за огрев 30 фор., петогодишњи доплатак од 50 фор., од великог укуна 40 нов., а од малог 20 нов., од венчанице 40 нов. АШО 76./зап. ex 1898. по наређењу Епарх. Школског Одбора будимског $\frac{1}{4}$ јутра баште и једна мала башта у дворани учитељског стана са две собе, кујне, коморе, штале и подрума. Учитељ је дужан на своје уживање порез плаћати. Компетовати могу на ово место свршени приправници и приправнице, који су испит из мађарског језика положили.

Учитељу или учитељци спада у дужност, у цркви при сваком богослужењу појати и школском уредбом прописане предмете у школи предавати. Рок стечају 26. септембра т. г.

Из седнице школског одбора држане у Дарди 23. августа 1899. године.

Ђуро Герковић
перовођа

Урош Рацковић
председник.

Бр. 24. зап. ex 1899.

177 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се отвара стечај на учитељско место на православној српској школи у Вемени (Вагануа m. Véménd)).

Плата је: 1 фор. 50 нов. од брачног пара (свега 60 пари), за земљу аренде 93 фор., припомоћ из државне благајне 126 фор., тврдих дрва 38 куб. метери, с којима се греје и школа, сеча и довозња дрва пада на учитеља. Стан се састоји из 1 собе, предсобља са штедњаком, кујна, комора и подрум. Врт уз кућу и штала. При погребима пристојба. За недељну школу 21 фор. од политичке општине, за евентуално пероводство 6 фор.

Дужности су школеком уредбом од 1872. г. прописане. Рок стечају до конца септембра о. г. по старом календару.

Школски Одбор.

У Вемени 29. августа 1899.

Арсо Ивапић
председник,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Број 1867. Кв. 351.

181 1—3

СТЕЧАЈ,

На парохију у Великој Мучни VI. и Чаглићу V. плаћенога разреда.

Молбенице, прописно састављене и инструиране имају се надлежнијем путем епархијској консисторији овој поднијети најкашње до 16. (28.) октобра 1899. год.

Из сједнице епархијске Консисторије у Пакрацу 24. августа (5. септембра) 1899.

Председништво.

Ад бр. К. 635/419. ex 1899.

175 2—3

ЕДИКТ.

Услед бракоразводне молбе Николе Јовановића из Сурчина против супруге му Софије Јовановић, сада непозната боравишта — позива се речена супруга Софија, да у року од 6 месеци, рачунајући од првог уврштења едикта овог у новинама, консисторији овој или сама лично предстане или место садањег пребивања свога пријиви, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице Архид. Консисторије држане у Карловци 12. (24.) августа 1899.

Архијерејезална Консисторија.

СТЕЧАЈ.

178 2—3

На упражњено учитељско место I. и II. раз. срп. осн. мешовите школе у Лалићу овим се отвара стечај.

Плата је учитељу 400 фор., 20 фор. у име огрева, слободан стан са две собе, кухиње, јеловника, подрума и врта од 400□ хвати ван села; а од погребана где позван буде 50 нов. Дужности су прописане школском уредбом.

Добро устројене молбенице имају се упутити на потписани школ. одбор најдаље до 23. септ. по ст. кал., којег дана ће се и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане у Лалићу 31. авг. 1899. год.

Школски одбор.

ЈАВНА ДРАЖБА.

179 2—3

Дана 20. септембра (2. октобра т. г.) продаваће се у Ман. Беочину у 9 сах. пре подне овогодишњи 1899./1900. ман. шумски турнус, састојећи се из сјрка 24 кат. јутра храстових и букових дрва, путем јавне дражбе.

Лицитациони услови стоје свакоме у ман. писарни на углед. Пишманлук је 500 фор. а. вр. У Ман. Беочину 1. (13.) септембра 1899.

Управа Манастира Беочина.

ДРУГИ ОГЛАСИ

Најјестиније и најлепше одежде, барјане као и целокупних цркв. утвари
ИЗРАЂУЈЕ

ХРИШЋАНСКА РАДИОНИЦА ЗА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УМЕТНОСТ
ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица **НОВИ САД** Дунавска улица
КОД „ЗЛАТНОГ КРСТА“

Кроз праву трговачку везу, са највећим и припознатим творцима Француске, Италије и Швајцарске у свиленим-дамасту као и златне брокаде за барјане, одежде и литије, омогућава ме способност данашња сваком купцу најјестиније цене да удовољим.

Стовариште и израђује свих срп. прав. икона, за све правосл. цркве и приватне особе, тако исто и за препродавце на велико (Engros) са одабраним радом. Даље препоручује велико стовариште за прав. цркве као кандила, петохлебнице, кадioniце, ручни крстова, путира, кивота и свих спадајућих предмета.

Имам готове лепо израђене тронове Матере Божије и владичанске, те их препоручујем славним општинама, а дајем их по најумеренију цену и на отплату.

За набавку кућевних свечара могу се добити св. иконе по врло јестину цену. Молим иштите мустре за оферте од ф. 37-75, 45-70, 56-75 и од 85—350 и до 450 ф. као и преко барјака, литија заставе итд.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају, — Рукописи се враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.